

مؤلف:

رضا عرشیا

سرشناسه : عرشیا، رضا، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور : علل و انگیزه سرقت/رضا عرشیا.
مشخصات نشر : تهران: گلستان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری : ۲۲۵ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۱۰۲-۳-۷-۲۵۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۳۲.
موضوع : دزدی -- ایران
ه و ع : Theft -- Iran
موضوع : دزدی -- ایران -- پیشگیری
موضوع : Theft -- Prevention -- Iran
موضوع : دزدی -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع : Theft -- Social aspects -- Iran
موضوع : دزدی -- ایران -- جنبه‌های روانشناسی
موضوع : Theft -- Psychological aspects -- Iran
رده بندی کنگره : ۴۶۶۶
رده بندی دیویی : ۱۶۳۰۹۵/۳۰۱
شماره کتابشناسی : ۵۹۷۳۱۱
ملی :

کتابخانه گلستان

علل و انگیزه سرقت

مؤلف : رضا عرشیا

ناظر چاپ : علی محمدحسینی

طراح جلد : فاطمه علیزاده قره خان بیگلو

ناشر: گلستان

نوبت چاپ : اول ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: 978-600-92102-3-7

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

آدرس: تهران، میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، خیابان ژاندارمری، پلاک ۱۲۷

تلفن: ۶۶۹۶۸۰۵۲ نمایر: ۶۶۹۶۸۰۵۶

تمامی مسئولیت صحت، اعتبار و هر مطلب منتشر شده دیگر در این کتاب به عهده مولف می‌باشد

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۶	 بخش اول
۱۶	 کلیات، مفاهیم و مبانی نظری
۱۷	 فصل اوّل
۱۷	 تحلیل و بررسی جرم سرقت
۱۸	 ۱-۱- تعریف سرقت
۱۸	 ۱-۱-۱- سرقت در لغت
۲۰	 ۱-۱-۲- سرقت در فقه
۲۲	 ۱-۱-۳- سرقت در حقوق
۲۴	 ۲-۱- تحلیل جرم سرقت
۲۴	 ۱-۲-۱- جایگاه سرقت در میان جرایم
۲۵	 ۲-۲-۱- عناصر متشکله جرم سرقت
۲۶	 ۱-۲-۲-۱- عنصر قانونی
۲۷	 ۲-۲-۲-۱- عنصر مادی
۲۹	 ۳-۲-۲-۱- عنصر روانی
۳۱	 ۳-۲-۱- انواع سرقت
۳۲	 ۱-۳-۲-۱- سرقت مستلزم حد به معنی اخص
۳۳	 ۲-۳-۲-۱- سرقت های تعزیری
۴۶	 فصل دوم
۴۶	 انگیزه ارتکاب جرم
۴۷	 ۱-۲- جایگاه انگیزه

- ۴۷..... ۱-۱-۲- مفهوم و ماهیت انگیزه
- ۴۹..... ۲-۱-۲- انگیزه مجرمانه در حقوق کیفری اسلام
- ۵۱..... ۳-۱-۲- نگرش اندیشمندان حقوق جزا و مکاتب در خصوص انگیزه
- ۵۳..... ۲-۲- تاثیر انگیزه
- ۵۳..... ۱-۲-۲- تاثیر انگیزه در تحقق جرم
- ۵۴..... ۳-۱-۲- تاثیر انگیزه مجرمانه در تحمل کیفر
- ۵۸..... ۳-۲-۲- انگیزه در مسئولیت کیفری
- ۶۱..... فصل سوم
- ۶۱..... جرم شناسی سرقت
- ۶۲..... ۱-۳- کلیات جرم شناسی
- ۶۲..... ۱-۱-۳- تعریف جرم شناس و مرزهای آن
- ۶۵..... ۲-۱-۳- مفاهیمی در علل سنجی جرایم
- ۶۵..... ۱-۲-۱-۳- علت
- ۶۷..... ۲-۲-۱-۳- شرط
- ۶۸..... ۳-۲-۱-۳- انگیزه
- ۶۹..... ۴-۲-۱-۳- عامل
- ۷۰..... ۳-۱-۳- مرور برخی از مکاتب و نظریه های جرم شناسی
- ۷۰..... ۱-۳-۱-۳- مکتب کلاسیک
- ۷۲..... ۲-۳-۱-۳- مکتب اثباتی (تحقیقی)
- ۷۴..... ۳-۳-۱-۳- مکتب شیکاگو (نظریه زیست بوم انسانی)
- ۷۵..... ۴-۳-۱-۳- نظریه معاشرت ترجیحی
- ۷۶..... ۵-۳-۱-۳- نظریه یادگیری اجتماعی
- ۷۶..... ۶-۳-۱-۳- نظریه ناپهنجاری (آنومی)

۷۷	۷-۳-۱-۳- نظریه فشار
۷۸	۸-۳-۱-۳- نظریات فرهنگی و خرده فرهنگی
۷۹	۹-۳-۱-۳- نظریه کنترل اجتماعی
۸۰	۲-۳- بزه دیده شناسی سرقت
۸۰	۱-۲-۳- مفهوم بزه دیده
۸۲	۲-۲-۳- سرقت و بزه دیده
۸۲	۱-۲-۲-۱- نقش بزه دیده در اجرای حد
۸۳	۲-۲-۳-۱- سرقت و نقش بزه دیده
۸۴	۳-۲-۳- جبران خسارت بزه دیده
۸۴	۱-۳-۲-۳- شیوه های ران خودرو
۸۶	۲-۳-۲-۳- شیوه های پرداخت عوارض
۸۸	فصل چهارم
۸۸	پیشگیری از جرم
۸۹	۱-۴- کلیات و مفاهیم پیشگیری
۸۹	۱-۱-۴- تعریف و ماهیت پیشگیری
۸۹	۱-۱-۱-۴- تعریف لغوی
۹۰	۲-۱-۱-۴- معنای اصطلاحی
۹۳	۲-۱-۴- انواع پیشگیری از جرم
۹۴	۱-۲-۱-۴- پیشگیری های متداول
۹۶	۲-۲-۱-۴- پیشگیری های جدید
۱۰۱	۳-۱-۴- اهمیت و ضرورت پیشگیری از جرم
۱۰۲	۲-۴- پیشگیری از منظرهای مختلف
۱۰۲	۱-۲-۴- پیشگیری

- ۱۰۴-۲-۲-۴- پیشگیری از منظر قوانین.....
- ۱۰۵-۳-۲-۴- پیشگیری از منظر لایحه پیشگیری از جرم.....
- ۱۰۹- بخش دوم.....
- ۱۰۹- تحلیل و بررسی داده های آماری و ارائه راهکارهای پیشگیرانه.....
- ۱۱۰- فصل اول.....
- ۱۱۰- وضعیت فردی و خانوادگی.....
- ۱۱۱- ۱-۱- عوامل فردی.....
- ۱۱۱- ۱-۱- سابقه جنسی و سن مجرمین.....
- ۱۱۵- ۲-۱-۱- وضعیت جسمی و سلامت.....
- ۱۱۹- ۱-۲-۱- وضعیت خانوادگی.....
- ۱۲۰- ۲-۲-۱-۱- وضعیت روانی.....
- ۱۲۱- ۳-۱-۱- میزان تحصیلات.....
- ۱۲۳- ۱-۲-۱- خانواده اصلی (بدری).....
- ۱۲۵- ۱-۱-۲-۱- تعداد نفقات خانواده.....
- ۱۲۷- ۲-۱-۲-۱- تحصیلات والدین.....
- ۱۲۸- ۳-۱-۲-۱- کنترل از سوی خانواده.....
- ۱۲۹- ۴-۱-۲-۱- خصوصیات شخصیتی پدر سارق.....
- ۱۳۰- ۵-۱-۲-۱- وضعیت پدر یا مادر از نظر زنده یا متوفی بودن.....
- ۱۳۲- ۲-۲-۱- خانواده شخصی.....
- ۱۳۲- ۱-۲-۲-۱- تاهل.....
- ۱۳۴- ۲-۲-۲-۱- سرنوشت و تعداد فرزندان.....
- ۱۳۷- ۳-۳-۲-۱- تحصیلات همسر و ارتباط با اعضاء خانواده.....
- ۱۳۸- ۳-۲-۱- طلاق و علت آن.....

فصل دوم ۱۴۲

وضعیت اجتماعی و اقتصادی ۱۴۳

۱-۲- وضعیت اجتماعی ۱۴۳

۱-۱-۲- موقعیت و وضعیت محل سکونت ۱۴۳

۲- نقش اعتقادات مذهبی، دوستان و رسانه ۱۴۶

۱-۲-۱- مذهب ۱۴۷

۱-۲-۲-۱-۲- تان ۱۴۹

۱-۲-۲-۲-۱-۲- رسانی ۱۵۴

۲-۲- وضعیت اقتصادی ۱۵۹

۱-۲-۲- جرم و شرایط اقتصادی ۱۶۰

۲-۲-۲- شغل و میزان درآمد ۱۶۱

۲-۲-۳- وجه حاصل از سرقت ۱۶۵

فصل سوم ۱۶۸

بررسی سرقت ۱۶۸

۱-۳- بررسی سرقت ۱۶۹

۱-۱-۳- سرقت در فرد و خانواده اش ۱۶۹

۱-۱-۳-۱- اولین سرقت در فرد سارق ۱۶۹

۱-۱-۳-۲- نوع سابقه سرقت در فرد ۱۷۱

۱-۱-۳-۳- نقشه برای ارتکاب سرقت ۱۷۲

۱-۱-۳-۴- اولین و آخرین سرقت ۱۷۲

۱-۱-۳-۵- چگونگی قرار گرفتن در مسیر سرقت ۱۷۴

۱-۱-۳-۶- سابقه سرقت در خانواده سارق ۱۷۶

۱-۱-۳-۲- انتخاب زمان، مکان، سهزه ۱۷۸

۱۷۸	 ۱-۲-۱-۳- زمان
۱۸۱	 ۲-۲-۱-۳- مکان
۱۸۲	 ۳-۲-۱-۳- سوزه
۱۸۳	 ۳-۱-۳- انگیزه سرقت
۱۸۶	 ۲-۳- بررسی آماری و تاثیر اعتیاد، مجازات و زندان بر مجرمین
۱۸۶	 ۱-۲- بررسی آماری سرقت در جامعه مورد
۱۹۱	 ۲-۲-۳- تاثیر اعتیاد بر سرقت
۱۹۹	 ۳-۳- تاثیر مجازات و زندان بر سارقین
۲۰۳	 ۲-۳- عوامل موثر بر سرقت (از نظر سارقین)
۲۰۶	 فصل چهارم
۲۰۶	 ارائه راهکارهای پیشگیرانه از سرقت
۲۰۷	 ۱-۴- راهکارهای دینی
۲۱۰	 ۲-۴- راهکارهای خانوادگی
۲۱۳	 ۳-۴- راهکارهای اقتصادی
۲۱۹	 ۴-۴- راهکارهای طراحی محیطی
۲۲۱	 نتیجه گیری
۲۲۷	 پیشنهادات
۲۲۷	 قسمت اول: پیشنهادات کاربردی
۲۳۰	 قسمت دوم: پیشنهادات
۲۳۲	 فهرست منابع و مآخذ

در تبیین علل و انگیزه سرقت نظرگاههای متفاوتی طرح شده است و این نشان دهنده عوامل متعدد در وقوع سرقت می باشد. باید دید که سرقت از چه عوامل و علل اجتماعی و اقتصادی یا حالات هیجانی که آنها نیز ممکن است زائیده شرایط اقتصادی و اجتماعی باشند ناشی می گردد. و یا بر اثر شرائط خاصی پدید می آیند یا بر اثر تکرار، تثبیت شده اند سرقت یک نوع رفتار خاص نیست بلکه گسترده ای از رفتارهای متعدد است. در بوجود آمدن آن یک علت وجود ندارد، بطور کلی عوامل انگیزه های مختلفی از جمله خانواده، فقر مادی، فرهنگی و اجتماعی، بیکاری، مهاجرت، و ... در آن تأثیر گذار است پس چندین عامل به هم گره خورده موجب بروز سرقت می شود گاهی عوامل مختلف می توانند نوعی رفتار را باعث شوند و گاهی نیز انواع مختلفی از رفتارها می توانند از عوامل مشابهی ناشی گردند.

یکی از قدیمی ترین جرایم اموال که شاید در همان ابتدای پیدایش مفهوم مالکیت در میان جوامع بشری به آن مبتلا بوده و معمولاً مجازات های سختی برای ارتکبکن آن در ادیان و جوامع مختلف پیش بینی شده است جرم سرقت می باشد این جرم به دلیل سهل بودن ارتکاب آن ((در مقایسه با جرایمی مثل کلاهبرداری)) و محسوس بودن منفعت حاصل از آن ((در مقایسه با جرایم علیه اشخاص)) بخش اعظم جرایم ارتكابی در کشورهای مختلف را تشکیل می دهد. همین کثرت وقوع توجه خاص حقوقدانان را به آن ایجاب می کند امروزه در اکثر کشورهای جهان جرم سرقت به دلیل تنوع گوناگون آن به انواع مختلفی که هر یک شرایط خاص و مجازات مخصوص به خود را دارد تقسیم بندی شده است که در این میان می توان به سرقت ساده، مقرون به آزار و تهدید، سرقت در شب و نظایر آن ها را نام برد.

اما در خصوص انتخاب جرم سرقت بعنوان موضوع تحقیق باید بگوییم در درجه اول نبود تحقیقی کامل که به جنبه های جرم شناسی این جرم بپردازد و هم ایجاد راهی تازه برای محققین، قضات و وکلاء باز نماید تا با برخورد با این جرم از دیدگاه خشک حقوق جزا به یک نگرش جرم شناسانه و نگاه به علل جرم که در نهایت در تعیین میزان مجازات و دفاع از حقوق مجرمین و بزه دیدگان موثر باشد تغییر دیدگاه دهند و در درجه دوم اهمیت و مرتبه این جرم در جدول جرایم در جامعه به جامعه آماری مورد نظر تحقیق چه از لحاظ تعداد زیاد مجرمین و چه از نظر بار روانی آن برای جامعه ما را بر آن داشت تا تحقیق را بر این

مینا استوار نماییم. همچنین سرقت از سابقه جرایم بشری است که در جامعه های مختلف به شیوه های گوناگون دیده می شود. در طول زمان دستخوش دگرگونی ها و تغییرات زیادی شده اما تنها چیزی که از بدو پیدایش و پس گیری آن تا کنون ثابت مانده، زشتی و مذمت ماهیت آن است با گذشت زمان، شیوه ها و روشها، سرقت نوع اموال و اشیاء مسروقه و وسایل و ابزار مورد استفاده برای ارتکاب آن تغییر یافته است به تعبیر دیگر چون در عصر ما موارد و وسایل گوناگون سرقت و گرایش به آن تغییر یافته، مقابله با آن نیز دشوارتر شده است. (حسینی ۱۳۹۰، ۶۹)

بدیهی است برای رسیدن به چنین هدفی داشتن لوازم و شروطی لازم است لذا بنای کار را پس از مشورت با اساتید راهنما و مشاور و دیگر دوستان دست اندکار مسائل قضائی و حقوقی بر جمع آوری اطلاعات پرونده ها، پرسشنامه از محکومین این جرم و مصاحبه با مجرمین دیدم که سارق بودن آن ها قطعی شده است (پرونده هایی که منتهی به صدور قرار مجرمیت و کیفرخواست در دادسرا شده است و نیز پرونده هایی که در نوبت رسیدگی بوده و یا نسبت به آن

حکم صادر شده است) در این خصوص از پرونده های سرقت سه ماه نخست سال ۱۳۹۲ استفاده و بصورت تصادفی یکصد نفر از این سارقین بعنوان نمونه های آماری انتخاب و مورد مصاحبه قرار می گیرند.

برای شناخت هر مطلبی می باید بدو اطلاعات کلی در زمینه آن بدست آورد و سپس به جزئیات توجه نمود و آن را مورد مطالعه و بررسی قرار داد. لذا آمار به کاملترین شکل اطلاعات و حقایق مربوط به هر موضوع را روشن می سازد و بهترین وسیله ای است که مشخصات موضوع با جامعه مورد مطالعه را در نظر گرفته و گزینش اوضاع کیفی آنها بیان می دارد. لذا برای رسیدن به این منظور و غنی کردن کتاب مورد نظر علاوه بر پرکردن پرسشنامه و مصاحبه با متهمین، تعدادی از پرونده های متهمین سرقت مورد بررسی قرار گرفته و طی فرمی برخی از اطلاعات از این پرونده ها استخراج و همچنین از سیستم ثبت پرونده های قضایی (CMS) برای استخراج پاره ای از اطلاعات آماری و مواردی در مورد جرم سرقت استفاده می نماییم.

موضوع دیگری که باید به آن پرداخته شود سوالات زیر نامه و چرایی انتخاب و ترتیب آن هاست بی شک جهت جامع بودن پرسش نامه باید تمام جوانب سنجیده شود که در این خصوص نگارنده مراجعات زیادی به کتاب های جامعه شناسی و جرم شناسی داشته و پس از مطالعه و دیدن روش های آن کتاب ها اقدام به تهیه پرسش نامه به شیوه ای که در آنجا آمده ام.

پرسش نامه تهیه شده شامل چهار بخش می باشد:

۲- وضعیت خانوادگی که خود به دو قسمت خانواده پدری (اصلی) و خانواده شخصی تقسیم می شود.

۳- وضعیت اجتماعی و اقتصادی

۴- وضعیت جرم سرقت و سابقه کیفری مجرم

در بخش اول سوالات، یعنی وضعیت فردی نگاه به خود مجرم و ویژگی های فردی وی اعم از بدنی و روانی شده است چرا که کانون تحلیل تعداد زیادی از نظرات جرم شناسی خود مجرم است نه جرم ها. بعد نظریه های اثبات گرایی (زیستی و روانی) در بخش جرم و دینامیک مجرم در خانواده و جایگاه خانواده فرد در اجتماع مورد بررسی قرار گرفته است.

در بخش سوم وضعیت اجتماعی و اقتصادی مجرم مورد پرسش قرار گرفته است. سوالاتی از قبیل وضعیت شغلی و درآمد سارق، جایگاه اعتقادی، تابعیت و....

در نظر گرفتن اهمیت فوق العاده علل ارتکاب جرم و نقشی که می تواند این عوامل در کاهش یا افزایش سرقت داشته باشد مسأله اصلی که ما در این کتاب دنبال آن هستیم بررسی این موضوع است که چه نوع علت یا عللی به همراه چه انگیزه ای در ارتکاب جرم سرقت موثر می باشد؟

جرم سرقت یا دزدی یکی از جرایم مهم و پر تعدد جوامع و عملی است که تقریباً در کلیه جوامع دیده می شود. آمارها نشان می دهد که جرم سرقت از نظر کثرت وقوع بعد از جرایم مربوط به مواد مخدر در صدر جرایم قرار دارد و بالاترین میزان را در بین زندانیان محکوم دارد طبیعی است که این میزان در کشور های مختلف با فرهنگ و اعتقادات گوناگون متفاوت است. بدین

ترتیب گستردگی قدمت و کثرت این جرم نگارنده را بر آن داشت تا با وجود مشکلات عدیده در این راه قدم بردارد.

www.ketab.ir